

Hovedsatsingsområdet virker tilslørende

Ingvild Myklebust
psykolog, Nidaros DPS

Hva utgjør den største samfunnsutfordringen: At noen ikke klarer å innordne seg arbeidslivet, eller den skjeve fordelingen av økonomiske goder?

Ingvild Myklebust. Foto: privat

Jeg er enig med Jon Fiske i at det er et problem at stadig flere blir stående utenfor arbeidslivet. En jobb gir struktur i hverdagen, sosial kontakt og forutsigbar økonomi. Å «være i jobb» er normalen. Er man det, slipper man ubehaget ved å skille seg ut. Det er altså mange grunner til at det å stå utenfor arbeidslivet, fører til uhelse.

I mitt innlegg Fører alt arbeid til god helse? var mitt anliggende å sette søkelys på at det økonomiske systemet dette arbeidslivet er innvevd i har iboende mekanismer som i seg selv undergraver menneskelig trivsel og helse. Jeg tenker derfor at det å ukritisk fortsette i troen på at arbeid i dette systemet er et udelt gode, vil føre til en uthuling av grunnlaget for psykisk helse.

Kort fortalt: Menneskeheten har ved sin oppfinnsomhet gjennom tidene effektivisert prosessene som sikrer våre grunnleggende behov. Vi har nok mat, og teknologi til å produsere klær og hus som kan holde oss varme, tørre og sikre. Vi lever i en trygghet og overflod som tidligere generasjoner knapt kunne drømme om. Likevel har vi ikke redusert arbeidstida. Den er i stedet sluset inn i ulike former for administrasjon. Administrativ sektor ser ut til å kunne øke uendelig.

..ved å opphøye inklusjon i (lønns)arbeidslivet til hovedsatsningsområde tenker jeg at vi sender feil signaler

Det er for eksempel ingen begrensning på hvor mange grafer, rapporter, regler og prosedyrer som kan produseres. Jobber her krever høyere utdanning med gode skoleprestasjoner. Dette øker presset for stadig bedre skoleprestasjoner, noe som er en klar stressfaktor for unge. Kritiske undersøkelser

viser videre at en del arbeidstagere i denne sektoren opplever at jobbene deres i liten grad er til nytte og glede for andre (Graeber, 2018; Jenssen & Nørmark, 2018; Paulsen, 2014). Det blir ikke bedre av at det nå produseres mye mer enn det vi eller jordkloden har godt av, og at mye såkalt «arbeid» går med på å overtale mennesker til å konsumere det som produseres. Samtidig blir de store pengene og deres tilhørende makt samlet på færre og færre hender.

Det er dette som er konteksten for min kritikk. Jeg vet at jobbstøttende tiltak virker og får folk i arbeid, og at dette er bra for dem som får tilbudet. Men ved å opphøye inklusjon i (lønns)arbeidslivet til hovedsatsningsområde tenker jeg at vi sender feil signaler. Implisitt sier vi at det er fordi disse menneskene ikke jobber at de ikke har en trygg økonomi eller opplever seg utenfor. Med dette føres oppmerksomheten bort fra det jeg mener er en større og mer sannferdig fortelling: At penger er skjevfordelt, at det økonomiske systemet produserer mye som ikke er godt for oss og at vi har en økonomi der de sterkeste bruker makten sin til å bli enda sterkere selv heller enn å ta vare på andre. Det er framfor alt dette som fører til utrygghet og psykisk uhelse. Vi tilslører dermed også at det brukes mye tid på aktiviteter uten verken nytte eller glede for samfunnet, og at dette er tid vi kunne brukt på omsorg og estetiske aktiviteter.

Hva som er den største samfunnsutfordringen er dermed avhengig av hvor man retter oppmerksomheten. Perspektivet er avgjørende for hva man mener er hovedproblemet. Er det hos dem som ikke klarer å innordne seg arbeidslivet, eller er det hos dem som bidrar til den skjeve fordelingen av økonomiske goder?

Når vi innordner oss det rådende systemet heller enn å kritisere det, fungerer vi som kapitalismens lydige tannhjul. Jeg skulle ønsket at Psykologforeningen heller løftet blikket og spurte seg om hva slags samfunn det er som er godt for menneskene og så satte kursen dit.

Referanser

Graeber, D. (2018): *Bullshit Jobs. A Theory*. New York: Simon & Schuster.

Nørmark, D & Jensen, A.F. (2018): *Pseudoarbejde. Hvordan vi fik travlt med at lave ingenting*. København: Gyldendal.

Paulsen, R. (2014): *Empty Labor. Idleness and workplace resistance*. Cambridge University Press.